

COLUMN HENK WESTBROEK

GRATIS FAIRTRADE-KOFFIE, WOW!

Er bestaan mensen met de opvatting dat vroeger alles beter was. Als ik een broodje slagersachterham eet dat met 30 procent biologisch regenwater is verzaard, ervaar ik dat deze mensen niet altijd ongelijk hebben. Er zijn ook mensen die vinden dat vroeger alles slechter was. In de wetenschap dat zelfdenkende mensen ooit als heks verbrand werden of als slaaf verkocht, is er voor die gedachtegang ook wat te zeggen. Genuanceerd als ik ben, omarm ik de gedachte dat er in de loop de jaren ook een groot aantal dingen onveranderd bleef. Zo lang ik besta leven er immers al mensen die het dom vinden hun kinderen een prikje te laten geven tegen besmettelijke ziekten waaraan je dood kunt gaan. Zolang ik leef is er woningnood onder mensen die weinig verdienen of de mazzel niet hadden om als prins Bernhard geboren te zijn. En ik kan me ook niet herinneren dat er een tijd was waarin omroepen populaire artiesten niet tot gratis optreden dwongen.

In de 80'er jaren kon je alles wat in de top-40 stond of daar graag in wilde komen elke zaterdag treffen in dorpen als Doodstil en Munstergeleen. Uitsluitend aan de randen van onze samenleving werd wekelijks het radioprogramma *Los Vast* voor een uitzinnig publiek gepresenteerd. Door Jan Rietman. Alle artiesten met de behoefte om niet door de NCRV geboycot te worden, kwamen er spelen. Zelfs als je een boycot op de koop toe wilde nemen, mocht je contractueel van de platenmaatschappij geen promotieoptredens weigeren.

De artiesten hokten in afsluitbare kleedkamers van dorpshuizen met namen als Gemeenschapshuis De Kuppelhut of Cultuurcentrum de Roetvlechter en verveelden zich. Of niet, als met een van de dames of heren van het NCRV-promoteam wat viel te flikflooiën. Ondanks deze secundaire arbeidsvoorwaarde liet toetsenist Åke Danielson van popgroep de Time Bandits zich in een interview ontvallen dat hij zich een muzikale slaaf voelde. De NCRV besloot daarop om optredende artiesten een arbeidsvergoeding te geven. Die weer werd afgeschaft nadat *Los Vast* tot zelfstandige bv was omgetoverd.

De secundaire arbeidsomstandigheden waren minder op de maandag na de zaterdag. Als vrijwel hetzelfde pallet artiesten opdraafde om in eenzelfde setting in het programma *Hollands Glorie* van de AVRO hun kunstje te doen. Dat lag niet aan presentator Krijn Topping, die even beminlijk was als Jan Rietman, maar aan het AVRO-promotieteam. Dat de reputatie had seksueel conservatiever dan dat van de NCRV te zijn.

Toen politica Sylvana Simons in de negentiger jaren muziekprogramma's bij clipzender TMF presenteerde, verkocht datzelfde TMF voor 20 mille per stuk optredens aan scholen. Populaire dance-acts als 24/7 deden daar noodgedwongen aan mee. Niet

gratis voor TMF werken? Dan werd je beloofd dat je clips niet meer aan bod kwamen. Hier heb ik Sylvana Simons nooit een kwaad woord over horen zeggen. Terwijl er toch ook donkere jongens en meisjes met haar volle medeweten uitgebuit werden.

En tegenwoordig? Een collega-artiest vertelde me dat hij dit jaar met een handvol andere artiesten voor niks mocht optreden op een feest dat een commercieel radiostation organiseerde. De opbrengst van de kaartverkoop was voor het radiostation. De artiesten kregen kopjes fairtrade-koffie, dat wel.

'IK KAN ME NIET HERINNEREN DAT ER EEN TIJD WAS WAARIN OMROEPEN POPULAIRE ARTIESTEN NIET TOT GRATIS OPTREDEN DWONGEN'